

ΘΕΜΑ 9^ο
(ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ: Γ,15-16)

- Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν Ἴσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὅλκους παρεσκεύαζον τῶν
- 5** νεῶν ἐν τῷ Ἴσθμῳ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον, οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἄρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν. αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν ἄλλ' οἱοί τε εἰσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ
- 10** ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπὶ ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν Ἴσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ἥ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὀρώντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρήσαν καὶ
- 15** ἡγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ,τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον, καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδα, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1** **Τοιαῦτα:** σύστοιχο αντικ. στο ρ. 'εἶπον': 'τέτοιου εἶδους πράγματα'.
- 2** **προσδεξάμενοι τοὺς λόγους:** 'αφροῦ δέχθησαν τις προτάσεις', η μτχ. εἶναι συνημμ. χρονική - προτερόχρονο. **ξυμμάχους:** κατηγορούμενο του αντικειμένου.
- 3** **καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν...:** η περίοδος αυτή ξεκινά εδώ, και τερματίζει στην μτχ. 'ὡς ποιησόμενοι'. Η ιδιομορφία της βρίσκεται στο γεγονός ότι η αιτιατική τὴν ἐσβολὴν βρίσκεται στην αρχή της περιόδου, ενώ λογικά και συντακτικά ανήκει ως αντικείμενο στην μτχ. 'ὡς ποιησόμενοι', που βρίσκεται στο τέλος. Η χωροταξική αυτή κατανομή των ὀρων της προτάσεως μοιάζει με μία ἀνάλογη, που συναντάμε στις ειδικές προτάσεις, όταν π.χ. διαβάζουμε: 'ὅτι ταῦτα δικάιά εἰσι.....ἅπαντες γινώσκουσιν', όπου και εδώ η ειδική πρόταση αντί να βρίσκεται μετά το ρ. 'γινώσκουσιν', αφού είναι το λογικό και συντακτικό του αντικείμενο, αυτή προηγείται στην αρχή της περιόδου. Σ' αυτήν την περίπτωση λέμε ότι η ειδική πρόταση

λειτουργεί ως ‘πρεξαγγελτική παράθεση’ και μεταφράζεται ως αιτιατική της αναφοράς: ‘*ὡς προς το ὅτι αὐτὰ εἶναι σωστά...ὅλοι το γνωρίζουν αὐτό*’. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και εδώ με τον Θουκυδίδη, καθώς η αιτιατική ‘τὴν ἐσβολὴν’, η οποία αντί να τεθεῖ μετά την *μτχ.* ‘ὡς ποιησόμενοι’, αφού είναι το λογικό και συντακτικό της αντικείμενο, μπαίνει στην αρχή της περιόδου και λειτουργεί ‘προεξαγγελτικά’ ως αιτιατική της αναφοράς, ‘*καὶ ὅσον ἀφορὰ τὴν εἰσβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν...*’. **τοῖς τε ξυμμαχοῖς... ἔφραζον ἰέναι:** η σύνταξη του ρ. είναι: ‘φράζω τινί + ἀπαρέμφατο = *προτείνω σε κάποιον να...*’, κι όχι ‘*λέω σε κάποιον ότι...*’. Αυτό σημαίνει ότι το ἀπαρέμφατο ‘ἰέναι’ εκτός του ὅτι είναι τελικό και αντικείμενο στο ρ., καλύπτει και θέση προστακτικής εγκλίσεως. Δηλ. αν θελήσουμε να μεταφέρουμε στον Ε.Λ. την έκφραση ‘*τοῖς ξυμμαχοῖς ἔφραζον ἰέναι*’, θα έχουμε: ‘*ὑμεῖς, ὦ ξύμμαχοι, ἴτε*’. **παροῦσι:** μια συνημμ. *μτχ.* στην δοτική ‘*τοῖς ξυμμαχοῖς*’. Δεν είναι επιθετικός προσδιορισμός (όχι: *πρότειναν στους συμμάχους που ἦταν παρόντες να...*), αλλά είναι κατηγορηματικός προσδ. που δηλώνει κατάσταση: ‘*πρότειναν στους συμμάχους με το να εἶναι αὐτοὶ παρόντες, να...*’. Ούτε πάλι η *μτχ.* είναι χρονική: ‘*...ὅταν αὐτοὶ ἦταν παρόντες*’. Εδώ βρίσκεται και η διαφορά ανάμεσα στο επιθετικό και τον κατηγορηματικό προσδιορισμό: αν η *μτχ.* ἦταν επιθετικός προσδ.: ‘*οἱ Λακεδαιμόνιοι πρότειναν στους συμμάχους, οἱ οποίοι (κατὰ σύμπτωσιν) ἦταν παρόντες, να...*’, ἢ πάλι αν ἦταν επιρρ. χρονική: ‘*...πρότειναν στους συμμάχους, ὅταν αὐτοὶ ἦταν (κατὰ σύμπτωσιν) παρόντες, να...*’, τότε και στις δυο περιπτώσεις θα ἔμενε η εντύπωση ὅτι οἱ ανακοινώσεις των Λακεδαιμονίων και η παρουσία των συμμάχων τους εἶναι δυο φαινόμενα που συνέπεσαν συμπτωματικά. Ὦντας ὅμως η *μτχ.* κατηγορηματικός προσδιορισμός: ‘*οἱ Λακεδαιμόνιοι πρότειναν στους συμμάχους με το να εἶναι αὐτοὶ παρόντες, να...*’, καταλαβαίνουμε ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπεδίωξαν οἱ σύμμαχοι να εἶναι παρόντες στις ανακοινώσεις τους. **κατὰ τάχος:** μια σοβαρή δυσκολία του Θουκυδίδη εἶναι το γεγονός ὅτι διαταράσσει για λόγους ἔμφασης την λογική σειρά των ὁρων της προτάσεως. Εδώ ο εμπρόθ. προσδ. του χρόνου κανονικά συντάσσεται με το ἀπαρέμφ. ‘ἰέναι’, και δίπλα σ’ αὐτό εἶναι η λογική του θέση.

- 4 τοῖς δύο μέρεσιν:** δοτική επιρρ. της συνοδείας που συντάσσεται με το ἀπαρέμφατο ‘ἰέναι’: ‘*να πάνε γρήγορα στον Ἰσθμό με τα δυο τρίτα της δυνάμεώς τους*’. Ὃταν οἱ Ἕλληνες ἤθελαν να εκφράσουν ἕνα κλασματικό αριθμό, αν η διαφορά αριθμητὴ και παρονομαστή ἦταν μόνο μια μονάδα, π.χ. $\frac{1}{2}$ ἢ $\frac{1}{4}$, τότε κατονόμαζαν μόνο τον αριθμητὴ, και ο παρονομαστής υπολογιζόταν ως (+1). Δηλ. αν ἤθελα να γράψουν ἢ να πουν ($\frac{2}{3}$) ἔγραφαν ‘*τὰ δύο μέρη*’. Οἱ εκφράσεις αὐτές ακολουθοῦσαν κανονικά το κλιτικό μέρος του ενικού αριθμοῦ των ονομάτων ως προς το ἄρθρο και το ουσιαστικό ‘*μέρη*’, ενώ το αριθμητικό ‘*δύο*’ παρέμενε ἀκλιτο: ‘*τὰ δύο μέρη παρέμεναν ἐν τῇ χώρᾳ = τα δυο τρίτα του στρατεύματος παρέμενα εἰς τὴν περιοχὴ*’: ΟΝΟΜ. ‘*τῶν δύο μερῶν τὸ πλεον = ἀπὸ τα δυο τρίτα του στρατεύματος, το μεγαλύτερο μέρος*’: ΓΕΝΙΚΗ ‘*τοῖς δυο μέρεσι ἰέναι = να βαδίσουν με τα δυο τρίτα του στρατεύματος*’: ΔΟΤΙΚΗ ‘*τὰ δυο μέρη ἀπέστειλεν ἐν τῇ χώρᾳ = τα δυο τρίτα του στρατεύματος ἔστειλε εἰς τὴν περιοχὴ*’: ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ. (Δεῖτε και στην σχολική γραμματική: σελ. 132/133, §§215,216) **ὡς ποιησόμενοι:** συνημμ. *μτχ.* επιρρ. τελική του σκοποῦ. Η προσθήκη του ‘ὡς’ καθιστὰ την τελικότητα της *μτχ.* υποκειμενική ‘*για να κάνουν – ὅπως πίστευαν – τὴν εἰσβολὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν*’. **πρῶτοι ἀφίκοντο:** το αριθμητικό εἶναι επιρρ. κατηγορούμενο της σειράς. **ὁλκοὺς παρεσκεύαζον:** ‘ὁ ὁλκός’ ἦταν μηχανήμα με το οποίο ἔσυραν τα πλοία εἴτε για να τα βγάλουν εἰς τὴν ξηρὰ για κάποιους λόγους, εἴτε για να τα περάσουν πάνω ἀπὸ ἕνα ἰσθμό, και να τα ρίξουν σε μία ἄλλη θαλάσσια περιοχὴ. Αὐτό ακριβῶς θα ἔκαναν στο Ἰσθμό της Κορίνθου.
- 5 τῶν νεῶν:** συντάσσεται με το ‘ὁλκοὺς’ ως γενική αντικειμενική. **ὡς ὑπεροίσοντες:** συνημμ. *μτχ.* μέλλοντα, επιρρ. τελική, ὅπου πάλι η προσθήκη του ‘ὡς’ ἐνισχύει την υποκειμενική κρίση ‘*για να τα περάσουν ἀπὸ πάνω – ὅπως πίστευαν*’, η *μτχ.* εἶναι του μέλλοντα του ρ. ‘*ὑπερφέρω*’.

- 6 **καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ**: οι δοτικές είναι της συνοδείας στην μτχ. 'ἐπιόντες'. **ἐπιόντες**: συνημμ. μτχ ενεστώτα, επιρρ. αποδίδει το σύγχρονο: *ἔνώ συγχρόνως προχωρούσαν και με πλοία και με πεζικό στρατεύμα* '.
- 7 **βραδέως τε ξυνελέγοντο**: *οἱ σύμμαχοι πολὺ ἀπρόθυμα (αργά) συγκεντρωνόντουσαν* '. **ἐν καρποῦ ξυκομιδῇ ἦσαν**: *ἦταν η εποχή που μάζευαν την γεωργική του παραγωγή* ', η γενική 'καρποῦ' είναι αντικειμενική στο 'ξυκομιδῇ'. **καὶ ἄρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν**: ο 'καί' ενώνει τους δυο εμπρόθετους προσδιορισμούς που δηλώνουν κατάσταση. 'ἄρρωστίᾳ = *ἀδυναμία – ανικανότητα* ', και η γενική του ενάρθρου απαραιμφάτου είναι αντικειμενική.
- 8 **αἰσθόμενοι δέ...οἱ Ἀθηναῖοι**: η μτχ. είναι συνημμ. επιρρ. χρονική, *ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι κατάλαβαν ὅτι ἐκεῖνοι...* '. **αὐτοὺς**: *ἐκείνους = τους αντιπάλους τους = τους Λακεδαιμονίους* '. **διὰ κατάγνωσιν**: *ἐξ αἰτίας της ἀντίληψης που εἶχαν (:οἱ ἀντίπαλοι)* '. **ἀσθενείας**: η γενική συντάσσεται με το ουσιαστικό 'κατάγνωσιν', (ή κατάγνωσις της ἀσθενείας = *η ἐπίγνωση / η παραδοχή της ἀδυναμίας*), και είναι γενική αντικειμενική (καταγιγνώσκω τὴν ἀσθένειαν). **σφῶν**: συντάσσεται με το ουσιαστικό 'ἀσθενείας': *ἡ ἀσθένεια τινός = ἡ ἀδυναμία κάποιου = κάποιος εἶναι ἀδύναμος* ', και είναι γενική υποκειμενική. Με την αυτοπαθή αντωνυμία 'σφῶν' υπονοούνται οι ἴδιοι οι Αθηναῖοι: *ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιλήφθησαν ὅτι οἱ ἀντίπαλοι ἐπειδὴ ἀναγνώριζαν στοὺς Ἀθηναίους μίᾳ ἀδυναμίᾳ...* '. **παρασκευαζομένου**: συνημμ. μτχ. ἀπὸ την αντωνυμία 'αὐτοῦς' ως κατηγορηματική.
- 9 **δηλῶσαι βουλόμενοι**: η μτχ. είναι συνημμ. αιτιολογική, και το ἀπαρέμφατο εἶναι ἀντικείμενό της. **ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν**: ειδική πρόταση, ἀντικείμενο στο ἀπαρέμφατο 'δηλῶσαι': *οὐκ ὀρθῶς γινώσκω = παίρνω λαυθασμένες ἀποφάσεις* '. **ἀλλ' οἷοί τέ εἰσι**: ο 'ἀλλὰ' συνδέει ἴδιες προτάσεις. **μὴ κινούντες**: συνημμ. επιρρ. μτχ., τροπική.
- 10 **καὶ τὸ...ἐπὶ**: ἐνάρθρη μτχ., ἀντικείμενο στην μτχ. 'μὴ κινούντες'. **ἀμύνεσθαι**: ἀπαρέμφ. της ἀναφοράς στην ρ. ἐκφραση *οἷός εἰμι = εἶμαι ἱκανὸς νᾶ (στο νᾶ)...* '.
- 11 **ἐσβάντες**: συνημμ. μτχ. επιρρ., του τρόπου. **καὶ οἱ μέτοικοι**: ἔχει την ἴδια συντ. χρήση με την αντωνυμία 'αὐτοί', υποκ. στην μτχ. 'ἐσβάντες'.
- 12 **ἀναγαγόντες**: συνημμ. επιρρ. μτχ., τροπική *καὶ με το νᾶ ἀνοιχτοῦν με τὰ πλοῖα τους στο πέλαγος* ', το ρ. 'ἀνάγω' στην ναυτική ορολογία σημαίνει *ἔξανοίγομαι στην ἀνοιχτὴ θάλασσα* '. **τῆς Πελοποννήσου ἢ δοκοῖη αὐτοῖς**: εἶναι γνώρισμα του Θουκυδίδη, (κι ὄχι μόνο) νᾶ βγάζει ἐκτός μιας προτάσεως για λόγους ἐμφασης μια λέξη που ἀνήκει σ' αὐτήν. Κανονικά η γενική 'τῆς Πελοποννήσου' θα περιμέναμε νᾶ βρῖσκεται μετὰ το ἀναφορικό ἐπίρρημα τόπου *ἢ τῆς Πελοποννήσου = σε ὁποῖο μέρος ἀπὸ της Πελοπόννησος* ', ως γενική διαιρετική. Ὅμως για λόγους ἐμφασης βγαίνει ἐξω ἀπὸ την δευτερεύουσα πρόταση, η οποία εἶναι ἀναφορική επιρρ. του τόπου. Ἐκφέρεται με ευκτική για νᾶ δηλώσει την ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρελθόν.
- 13 **ὁρῶντες**: η μτχ. εἶναι συνημμ. επιρρ., αιτιολογική. **πολὺν τὸν παράλογον**: ο Θουκυδίδης ἀρέσκειται νᾶ χρησιμοποιεῖ ἐπίθετα στην θέση ουσιαστικών: *ὁ παράλογος = ὁ παραλογισμός* '. Το ἐπίθετο 'πολὺν' δεν εἶναι ἐπιθετικός (ὄχι: *τον παραλογισμό, ὁ ὁποῖος ἦταν μεγάλος*), ἀλλὰ κατηγορηματικός: *τον παραλογισμό νᾶ εἶναι μεγάλος* '. **τά...ῥηθέντα**: ἐνάρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, ἀντικείμενο στο ρ. 'ἤγουντο'.
- 14 **οὐκ ἄληθι**: κατηγορούμενο στην ἐνάρθρη μτχ. / ουσιαστικό 'τὰ ῥηθέντα'. **καὶ ἄπορα νομίζοντες**: *διότι συγχρόνως τὰ θεωρούσαν και ἀνεδαφικά* ', η μτχ. εἶναι επιρρ. αιτιολογική, ἀντικείμενό της εἶναι η ἐνάρθρη μτχ. – ουσιαστικό 'τὰ ῥηθέντα', και το ἐπίθετο εἶναι κι αὐτὸ κατηγορούμενο. **ὥς...οὐ παρήσαν καὶ ἠγγέλλοντο**: δυο δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις: *μόλις δεν ἐμφανίστηκαν οἱ σύμμαχοι ἀλλὰ και ἀρχισε νᾶ διαδίδεται ὅτι τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων...* '. **αἰ...νῆες τῶν Ἀθηναίων**: υποκείμ. στο ρ. 'ἠγγέλλοντο'

- τὴν περιοικίδα αὐτῶν:** αντικείμενο στην μτχ. 'πορθοῦσαι'. ἡ περιοικίς = *τα περίχωρα της Σπάρτης*. Η γενική της αντωνυμίας είναι γεν. κτητική.
- 16 πορθοῦσαι:** συνημμ. μτχ. στο υποκ. του ρ. 'ἡγγέλλοντο', και είναι κατηγορηματική. **ὅ,τι πέμψουσιν:** δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, η οποία λόγω του μέλλοντα οριστικής δηλώνει τον σκοπό, είναι δηλ. αναφορική τελική. Η αντωνυμία 'ὅ,τι' αναφέρεται στο 'ναυτικόν' με την έννοια ότι *'προετοιμάζαν ένα στόλο οποιονδήποτε για να τον στείλουν στην Λέσβο'*
- 17 κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον:** 'σε κάθε μία πόλη ξεχωριστά έδιναν την εντολή'. **τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος:** το αριθμητικό είναι επιθ. προσδιορισμός στην γενική 'νεῶν'. Η αιτιατική 'πλῆθος' είναι αντικείμενο στο ρ. 'ἐπήγγελλον', και η γεν. 'νεῶν' συντάσσεται με το ουσιαστικό 'πλῆθος' ως γεν. διαιρετική. **ναύαρχον:** κατηγορούμενο στο αντικείμενο 'Ἀλκίδαν'.
- 19 ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον:** δευτερεύουσα χρονική πρόταση. Αποφεύγετε να χαρακτηρίζετε μια δευτερ. πρόταση ως 'χρονικό-αιτιολογική', διότι ακόμη κι αν έχει και τις δυο σημασίες, στην πράξη μια εκ των δύο θα είναι η κυρίαρχη.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τέτοιου είδους λόγια είπαν οι Μυτιληναίοι. Οι Λακεδαιμόνιοι τώρα και οι σύμμαχοι όταν τα πληροφορήθηκαν, αφού δέχθηκαν τις προτάσεις, έκαναν τους Λεσβίους συμμάχους τους, και όσον αφορά την εισβολή στην Αττική πρότειναν στους συμμάχους τους με το να είναι αυτοί παρόντες να κατευθυνθούν γρήγορα προς τον Ισθμό με τα δυο τρίτα της δυνάμεώς τους, για να την πραγματοποιήσουν, όπως πίστευαν. Και οι ίδιοι οι Λακεδαιμόνιοι έφτασαν πρώτοι, και ετοιμάζαν μηχανές ελκτικές για τα πλοία στον Ισθμό, για να τα περάσουν πάνω από την ξηρά από την πλευρά της Κορίνθου προς την θάλασσα στην μεριά της Αθήνας, ενώ προχωρούσαν συγχρόνως και με πλοία και με πεζικό. Και εκείνοι τα έκανα αυτά με μεγάλη προθυμία, όμως οι υπόλοιποι σύμμαχοι συγκεντρώνονταν με μεγάλη καθυστέρηση και βρίσκονταν στην συγκομιδή της παραγωγής τους, αλλά και σε μια κατάσταση αδυναμίας να εκστρατεύσουν. Όταν οι Αθηναίοι κατάλαβαν ότι οι Λακεδαιμόνιοι άρχισαν να προετοιμάζονται διότι τους καταλόγιζαν αδυναμία, θέλοντας να κάνουν φανερό το γεγονός ότι δεν ήταν σωστή η κρίση τους, αλλά ότι είχαν την δυνατότητα χωρίς να κινήσουν το ναυτικό τους στην Λέσβο, ούτε εκείνο που ερχόταν από την Πελοπόννησο, εύκολα να προβάλουν αντίσταση, επάνδρωσαν εκατό πλοία μπαίνοντας σ' αυτά και οι ίδιοι, όχι όμως οι ιππείς, και οι πεντακοσιομέδιμνοι, αλλά και οι μέτοικοι, και κοντά στον Ισθμό με το να ανοιχτούν με τα πλοία τους στο πέλαγος έδειχναν την δύναμή τους, αλλά έκαναν και αποβάσεις σε όσα σημεία της Πελοποννήσου τους φαινόταν ότι ήταν καλό. Από την άλλη μεριά οι Λακεδαιμόνιοι επειδή έβλεπαν τον παραλογισμό να είναι πολύ μεγάλος, θεωρούσαν ότι τα λόγια των Λεσβίων ήταν ψευδή γιατί τα έκριναν και ως ανεδαφικά, μόλις οι σύμμαχοι δεν τους εμφανίστηκαν, αλλά και άρχισε να διαδίδεται ότι τα πλοία των Αθηναίων κατελάμβαναν τα περίχωρα της Σπάρτης, επέστρεψαν στην πατρίδα τους.